

Izbaje vank dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

Uredniški in upravljalni prostori: 2657 S. Lawndale av.
Office of publication: 2657 S. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XV.

Cena lista je \$5.00.

Entered as second-class matter January 22, 1914, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek, 28. julija (July 28) 1922.

Subscription \$5.00 Yearly.

ŠTEV.—NUMBER 175.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

SOLIDARNOST RUDARJEV MOČNEJŠA KAKOR BAJONETI.

Vrste stavkarjev v Pennsylvaniji so neomajane in rovi še niso nikjer odprti. V Illinoisu je sklicana izredna konvencija rudarjev za prihodnji teden, na katero je povabljen tudi Lewis. Na programu konvencije je ponudba operatorjev za separaten mir. Governor Indiane pravi, da zaseže gotovo rudnike za domače potrebe. Ohijjski governor je v konfliktu s Hardingom radi uporabe vojaških čet. Jeklarake tovarne zapirajo vrata.

Washington, D. C. — Poročila organizatorjev in krajevnih odborov rudarske organizacije v Pennsylvaniji, katera so prejeli voditelji rudarjev v Washingtonu, se glase, da kričeče poskušanje odpiranja rogov ni niti najmanj omajalo fronte stavkajočih pensylvanjskih rudarjev. Brzojavka iz petega distrikta — okoliš Pittsburgha — sporoča, da je stavka danes v boljem položaju kot je bila v začetku. Delavci pri sesalkah in drugo moštvo, ki vzdržuje rove v redu med stavko, je zapustilo rudnike povsod, kjerkoli so se pokazale vojaške čete. Delavci ostanejo zunaj toliko časa, dokler ne odidejo čete. Operatorji niso še nikjer odprli premogovnika, ki počiva vsled stavke.

Izredna konvencija rudarjev v Illinoisu. St. Louis, Mo. — Po seji distriktnega odbora illinoiske organizacije rudarjev, ki se je vršila tu v sredo, je Frank Farrington sklical izredno distriktno konvencijo, ki se odprva 3. avgusta v Peoriji. Vse krajevne rudarske unije v Illinoisu so povabljene, da pošljejo delegate. Sklicanje konvencije je povzročilo veliko senzacijo tako med rudarji kakor med operatorji in kapitalistični listi v Chicagu so takoj zagnali radostni krik, da bo stavka v Illinoisu končana v dveh tednih, kajti konvencija nima drugega namena kakor sklepati separaten mir.

Nekaj ur prej, ko je distriktni odbor še zboroval, je Farrington prejel brzojavko podgovernorja Sterlinga s prošnjo, da naj odbor rudarske organizacije v Illinoisu stori kake korake za poravnane spora z operatorji, tako da se stavka konča takoj po pogojih, ki so veljali pred 1. aprilom in ki ostanejo v veljavi toliko časa, da se izdelava nova pogodba. Odbor je razpravjal o tej prošnji in potem zaključil, da naj rudarji sami odločijo. Farrington je po seji obstopila tolpa reporterjev in ga obsula z vprašanji, toda predsednik jih je odrinil, rekoč: "Ni me ne vprašujte, ker vam ne povem besedice. Ako hočete zvedeti, kaj se zgodi na konvenciji, pridite tja."

John L. Lewis, predsednik splošne rudarske organizacije, je povabljen, da se udeleži konvencije. Naravno bo Lewis napol vsa sila, da se delegat izreče proti separatni pogodbi, ako bo Farrington predlagal kaj takega. Splošno mnenje med voditelji illinojskih rudarjev pa je, da v enem tednu, predno se odprva konvencija, se položaj v splošnem tako preobrne, da najbrž pride do skupne konference z operatorji. Znano je, da vlada med Farringtonom in Lewisom le premirje; predsednik illinoiske organizacije ves čas stavke podpira program glavne eksekutive v interesu splošne stvari in ne mora na noben način škoditi rudarjem v drugih distriktih s kakšno separatno akcijo. Sklicanje izredne konvencije torej še ni dokaz, da se pripravlja separaten mir v Illinoisu, vzhle temu pa Farrington še ni pojanil v javnosti, kaj pravzaprav namerava. Seja distriktnega odbora se danes nadaljuje.

Governor Indiane govori o zasebi rudnikov. Indianapolis, Ind. — Governor Warren T. McGraw je v sredo popoldne brzojavil Johnu Hesslerju, predsedniku distriktnega rudarskega odbora v Chicagu, da se pripravi na zasebo in obratovanje toliko premogovnikov jih zastopuje za kurivne potrebe Indiane. Hessler se nahaja v Philadelphiji, kjer se vrši sestanek voditeljev rudarjev.

Premoga ni, jeklarne zapirajo. Steubenville, O. — Follansbee Brothers Sheet and Tin Plate kompanija je zaprla svoje tovarne v Torontu, O., in Follansbeeju, W. Va., radi pomanjkanja premoga. — Druge tovarne v tujakšnjem okolišu so v veliki stiski in najbrž zapro vrata v nekaj dneh, ako ne dobe potrebnega goriva. Ohijjski governor v konfliktu s Hardingom. Columbus, O. — Governor Davis je izjavil 26. t. m., da se ne strinja s predsednikom Hardingom glede na stališče, ki ga je zadnji vzel z ozirom na situacijo v zvezi s stavko rudarjev. Omenjene besede governorja Davisa se tičejo poročila iz Washingtona, ki se glasi, da je trgovinski tajnik Hoover kritiziral ohijjskega governorja, češ da neče dati dovolj protekcije premogovnikom.

ITALIJA MORDA DOBI VOJAŠKO DIKTATURO. Oivilna vojna med fašisti in socialisti se bliža. Rim, 27. jul. — Italijo danes ugroža vojaška diktatura na eni in civilna vojna na drugi strani. Italija je še vedno brez vlade in znamenja ni, da bi bilo kmalu konec ministrske krize. Vsi vodilni državni in bivši ministrski predsedniki priznavajo, da ne morejo organizirati nove vlade. Premirje, ki ga je obljubil Mussolini, vodja fašistov, tekem vladne krize, je padlo v vodo in krvavi boji med fašisti in komunisti ter socialisti so znova zadivjali v severni Italiji. Dvanajst oseb je bilo ubitih v zadnjih štiriindvajset urah. Obe stranki se pripravljata za odločilni konflikt in položaj je napet do skrajnosti.

VELED STRAHU PRED ZOBO-ZDRAVNIKOM JE UMRL. Warsaw, Ind. — John Zanerja, 61 let starega moža, so pričeli nadlegovati zobje. Silili so ga, naj gre k zobozdravniku in šel je. Lmel pa je tak strah pred zdravnikovi kleščami, da je na stolu trepetajoč obnemogel in umrl. 34 Francosov ubitih v Siriji. Kairo, Egipt, 27. jul. — V bojih z rebelnimi Sirci, ki so se dvignili po vsej deželi proti francoski nadvladi, je bilo večeraj ubitih 34 francoskih vojakov. Mnoge francoske posadke so izolirane in v nevarnosti uničenja. Neprestani nemiri v Gornji Šleziji. Peskrehan, Gor. Šlezija. — Skozi mesto je korakala četa francoskih vojakov, med katero je nenadoma udaril strel iz puške. Takoj so bili Francozi pripravljeni in streljali so iz revolverjskih topov, pri čemur so povzročili mnoge škode na stanovanjih. Poslopje strojne tovarne je dočela razjedano in so streljali nanj, ko je bilo delavstvo v njem zaposleno. K'likor je znanega dosedaj, je 6 oseb ustreljenih. Po triurnem streljanju so Francozi odkorakali dalje.

MUTLIMILJONARJEV SIN JE STAVKOKAZ V ŽELEZNIŠKI DELAVNICI.

Wilmington, Del. — Alfred Victor Dupont, 22-letni sin multimiljonarja Dupont in dijak na harvardskem učilišču, se je ponudil za stavkokaža v tujakšnji delavnici Pennsylvanske železniške družbe. Dupont je pripravljen delati za 20 centov na uro — dasiravno mu ni treba. Delovodja se še ni odločil, če mu dovoli delo.

ANGLEŠKI RUDARJI SE ZAVEDAJO SOLIDARNOSTI.

Izvrševalni odbor Zveze rudarjev v Angliji se posvetuje glede izvašanja premoga v Ameriko. London, 27. jul. — Izvrševalni odbor Zveze rudarjev ima danes izredno sejo, ki je bila sklicana na zahtevo mnogih rudarskih uni, katere nočejo posredno niti neposredno pomagati ameriškim baronom premoga zdrobiti stavko rudarjev v Združenih državah. Na dnevnem redu je vprašanje, kakšne korake naj vzame Zveza rudarjev napram izvašanju angleškega premoga v Združene države takom stavke ameriških premogarjev.

Nekateri odborniki rudarske organizacije v Angliji so sicer mnenja, da se ni treba vmešavati v ameriški štrajk, ker to ne bo nič pomagalo angleškim rudarjem. Opozarjajo na žalostno dejstvo, da niso voditelji ameriških rudarjev niti s pristom ganili, da bi bil prepredil izvoz ameriškega premoga v Anglijo pred enim letom, ko so stavkali angleški rudarji; poudarjajo, da je ameriški premog precej pomagal k porazu angleških rudarjev in Anglija ni še danes dobila nazaj mnogih trgov, katere so lani osvojili Američani med stavko na Angleškem.

Rudarji pa, ki se zavedajo svojega delavčevega razreda, so drugačnega mnenja. "Ako so ameriški delavski voditelji nezavedni in starokopitni, zato ni treba, da bi bili še mi takšni," pravijo zavedni angleški rudarji. "Šramotno je, če homo pomagal ameriškim kapitalistom potlačiti naše brate v Ameriki, ki so v tekmem boju za svoje pravice. Niti ena pest premoga ne sme v Ameriko, dokler traja tam stavka!" In rudarji so dosegli, da se vrši konferenca, ki naj odloči, kakšno stališče naj vzame organizacija napram izvašanju premoga v Ameriko.

Medtem pa pošiljanje premoga v Ameriko ni tako osebno kot se kriči v časopisih. Lastniki rudnikov so res prejeli precej naročil, toda odposlali še niso dosti radi tega, ker je naglo poskočila tovarnina. Parobrodne družbe se bi rade okoristile na račun teh naročil in so zvišale tovorni tarif. Philadelphia, Pa. — John L. Lewis, predsednik rudarske unije, je dejal tukaj v sredo, da uvažuje, je angleškega premoga ne bo škodilo stavki. "Vse novice o angleškem premogu so velika burka," je rekel Lewis. "Pravijo mi," je dejal Lewis, "da je naročenih pol milijona ton premoga v Angliji. To je toliko kolikor ameriški rudarji nakopujejo v dveh urah in pol. Amerika rabi tedensko osem milijonov ton, toda vsa njena pristanišča nimajo prostora niti priprav za importiranje 25 milijonov ton v letu — in kaj je to? Šmešne je govoriti, da bo kdo zdrobil stavko z inozemskim premogom."

Zračno bojno ladjo gradijo. London. — Prišli so graditi prvo zračno bojno ladjo v Southamptonu. Kljub vsem strogim odredbam, da bi stvar ostala tajna, je bilo kmalu objavljeno in tudi vse podrobnosti, kaka bo ladja. Sposobna bo ravnatoko za bojevanje na morju kakor v zraku in bo nosila dva motorja po 650 konjskih sil. Oboroženje ladje bo sestojalo poleg bomb in drugega orožja tudi iz številnih strojnih pušk.

NOVI GLASOVI O MIRU V ŽELEZNIŠKI STAVKI.

PREDSEDNIK JE IEDAL POZIV ZA KONFERENCO.

Odvizno je pa od železniških ravnatelj, ako pride do sporazuma.

Washington, D. C. — Tukaj se zopet slišajo glasovi, da pride do sporazuma med železničarji in železniškimi ravnatelji, kajti predsednik Harding je pozval na konferenco T. Dewitt Cuylerja, predsednika Društva predsednikov železniških družb, in M. B. Jewella, predsednika železniškega departamenta v Ameriški delavski federaciji. Predsednik Harding se je odločil za ta korak, kajti prišel je do prepričanja, da se gospodarstvo dežele nahaja v zelo nesnem položaju zaradi stavke železničarjev in rudarjev.

V političnih krogih govore, da se predsednik potrudil s vsemi svojimi močmi, da pride do miru in sklene pogodbe. Jaano je, da pomanjkanje premoga postaja vedno bolj akutno in da to pomanjkanje premoga ostane, ako se vrnejo le rudarji ali pa samo železničarji na delo. Da se položaj spremeni in da ni nevarnosti, da industrija zastane, ker ni premoga, je treba skleniti mir s železničarji in rudarji.

Veliki dnevniki poročajo, da se železniški ravnatelji najbolj upirajo zahtevi, po kateri se priznajo starostne pravice stavkarjev. Železniški ravnatelji so po najnovjših poročilih nekoliko popustili od te zahteve in so pri volji priznati starostne pravice. Od železničarjev se zahteva, da se vrnejo na delo in da železniški delavski odbor uvede ponovno zaščitno o mešnem vprašanju. Odvino je pa od poteka konference, ako se stavka železničarjev odklopih in nikakor ni mogoče delati zaključkov o poteku stavke, dokler niso znani rezultati te konference.

STRUPENI PLINI SO PRISILILI LJUDI IZ STANOVANJ. New York, N. Y. — V zapadnem delu mesta je eksplodiral cilindar neke tovarne za sladoleđ. Takoj so se začeli širiti strupeni plini po vsi bližnji okolici. Iz stanovanj so tekli na plano moški, žene in otroci le napol oblečeni, kihali so, kašljali, se usekovali in solzili. Mnogi so se onesvestili in popadali po tleh. Nastala je divja panika. Po dolgem času se je šele posrečilo gasilec in rešilnemu oddelku požarnega departamenta rešiti prebivalstvo.

18.367 NOVIH DRŽAVLJANOV V JUNIJU.

Washington, D. C. — Richard K. Campbell, šef naturalizacijskega biroja, poroča, da je v juniju 18.367 inozemcev dobilo državljanjski papir. Med temi je bilo 3420 Italijanov, 2436 Rusov, 2383 Britov, 1929 Poljakov, 1927 Nemcev in 1070 "Avstrijev" — (Sam bog nebeški ve, kdo so ti Avstrije!)

Komunistične demonstracije v Mehiki.

Mexico City, 27. jul. — Komunisti so organizirali velike demonstracije za prihodnjo nedeljo proti visoki stanarini. Demonstracije, ki so se vršile zadnje soboto in nedeljo so bile mirne. Več ko 1500 stanarinarjev, ki nočejo plačevati stanarine, dokler se ne zniža do zahtevane meje, je bilo zbranih na Juarezovem trgu odkoder so se je vršil pohod s rdečimi zastavami po glavnih ulicah mesta.

Liga narodov za Ameriko.

Montevideo, Urugvaj, 27. jul. — Minister zunanjih zadev Busero naznanja, da bo urugajska vlada na prihodnji panameriški konferenci v Santiagu, ki se vrši v maju 1923, predlagala ustanovitev "lige ameriških narodov", ki naj obsega vse republike v Južni, Srednji in Severni Ameriki. Busero in predsednik Brum sta že izdelala osnutek lige.

DVA STAVKOKAZA OBDOJENA V ZAPOR ZA TRI MEBSECE.

Detroit, Mich. — (Federated Press). — Dva stavkokaža, katera je železniška družba Michigan Central najela v Chicagu in vposlila v tujakšnjih delavnicah, sta bila obdojena na tujakšnjem municipalnem sodišču na tri mesece zapora in \$200 globe vsak, ker sta 24. julija ob dveh zjutraj delala kraval na ulici in streljala s revolverji. Stavkokaža, ki sta Poljaka, sta se navlekla "mesečino" in potem sta streljala slepo predse, misleča, da smeta početi kar hočeta pod protekcijo železniške družbe.

KARE PRENEHAJO VOZITI 1. AVGUSTA.

Namščenci cestne in nadoestne železnice v Chicagu zastavkajo v pondeljek popolno.

PREDSEDNIK ORGANIZACIJE OPOKARJA OBČINSTVO.

Chicago, Ill. — William Quinlan, predsednik unije cestnoželezniških namščencev v Chicagu, je večeraj naznanil obištvu, da električni vozovi prejkone prenehajo voziti prihodnji pondeljek popolno in v terek zjutraj bo stavka namščencev v polnem zamahu. Obenem zastavkajo tudi uslužbeni nadoestnih železnice.

V pondeljek zvečer ob osmih se vrši shod namščencev v Ashland Boulevard Auditoriju. Odborniki bodo predložili poročilo o pogajanju s družbama, ki je bilo brezuspešno in članstvo organizacij bo potem odločilo, dali ostane pri svojem saključku potom splošnega glasovanja ali sprejme 15 centov znižanja mende na uro. Sprevovalniki, motorni in drugi namščenci bodo gotovo zavrgli znižanje in nato sledi stavka.

Quinlan je podal omenjeno izjavo v svrho, da se obištvno pripravi na krizo, ki pride vsled prenehanja cestnoželezniške obrata. Časa je dovolj, da se mesto pripravi in se preskrbi s potrebnimi avtobusi, ki bodo edino sredstvo za prevažanje. Mestna uprava je že določila gotove ulice v glavnem delu mesta (downtown), po katerih bodo vozili avtomobili le v eno smer, po drugih pa v nasprotno smer, tako da ne bo kolacij in konfuzije.

Majhno upanje še živi, da se stavka odvrne, je rekel Quinlan, ali to upanje je zelo zelo pikavo. Zadnjo besedo imajo namščenci in ti se bodo nedvomno izrekli za takojšnji štrajk kakor so še glasovali. Odbor organizacije odklanja odgovornost za zaključek na pondeljkovem shodu in se bo ravnal po sklepu članov unije. 15.000 delavcev pri obeh sistemih je v gibanju.

Več ubitih v spopadu s klerikalci v Mehiki.

Mexico City, 26. julija. — Anastasio Ponte, vodja unije katoliških delavcev, zaposlenih pri tovarni Herkules v državi Queretaro, je bil pobit v tovarni na tla in množica katoliških neunijskih mož je bila toliko časa, da je izdihnil. Da rešijo svojega voditelja so drugi delavci napadli napadalce, na kar se je vnel pravi poboj. Posledica je bila, da je bilo še par delavcev ubitih in več ranjenih. Vlada je takoj nastopila, da pomiri duhove in krives zapre.

Rebelni Irci razstrelili jebo.

Dublin, 27. jul. — Republikanci so razstrelili jebo v Dundalku in osvobodili 105 jetnikov, večinoma revolucionarjev. V okolišu Fermoya in Waterforda se zbirajo velike republikanske sile za napad na irske narodne čete. Poroča se, da je Eamonn de Valera na čelu te armade. Položaj na fronti je nejasen vsled cenzure. Republikanci so večeraj osvojili zgodovinski Woodstock in ga uničili s ognjem.

VRENE.

Chicago in okolica: V soboto jasno in hladno. Menjajoči se lahki vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 75, najnižja 70. Soinee izide ob 5:37, zaide ob 8:15.

OSTER PROTEST PROTI VPOSLEVANJU VOJAŠTVA.

Publicistično društvo železniških delavcev je naslovlilo na Hardinga šgočo brzojavko.

HARDINGOV ODGOVOR.

Washington, D. C. — J. Cleva Dean, predsednik Publicističnega društva železniških namščencev, je poslal v sredo predsedniku Hardingu brzojavko z ostrim protestom proti sedahjemu postopanju zvezne administracije napram stavkajočim železniškim delavcem in rudarjem.

Dean povdarja v brzojevki, da so stavkarji lojalni ameriški državljanji, ki se ravnajo po svojih ustavnih pravicah in vsled tega ne zaslužio, da vlada postopa s njimi kakor s kakimi puntarji ali sloidinci. Veliko število stavkarjev je bilo za časa vojne na francoski fronti.

"Vaš poskus in poskus katerekoli governorja, operirati rudnike ali železnice s pomočjo vojaštva pomeni, da hočete priiliti rudarje in železniške delavce na neprosto voljno delo. Drzmem se prerokovati, da že davno napovedana vojna med delom in kapitalom izbruhne kakor hitro boste priiliti delavce k neprosto voljnemu delu", se glasi Deanova brzojavka. "Ameriški delavci in farmer sta spoznala sovražno stališče republikanske stranke napram njima in obenem se zavedata, da sedanjí slabi časi so glasnik umejno narejene krize za potlačenje farmerja in delavca.

Kri ameriškega delavca in farmerja kipi, ker veda, da je vlada, osiroma Vaša administracija proti njim. Želim, da kri ne prekopi meje, ampak povem vam odprto, da pride nič manj kot revolucija, ako boste poskušali sprviti ameriškega delavca pod puškino kopito." Brzojavka se dalje glasi, da naj Harding spozna nevarnost, dokler je še čas in spremeni svoje sovražno stališče napram organiziranim delavcem.

Predsednik Harding je takoj odgovoril Deanu in sicer z veliko mero arogance. Dejal je, da presira tiste besede, ki se tičejo Deanove "politične pristranosti", to je da je republikanska stranka sovražnica farmerjev in delavcev. Vlada ničesar ne skriva pred javnostjo glede svojega stališča napram stavkarjem. Predsednik priznava, da so stavkarji dobri državljanji in da so mnogi med njimi dali vse, kar so mogli, tekem vojne. Ravno tako priznava Harding, da imajo delavci pravico prenehati s delom, ako niso zadovoljni s pogoji dela. Vlada nima namena siliti nikogar k neprosto voljnemu delu. Vojaške sile ne bodo zaposlene v ta namen, da bi koga silile k delu, ako noče. Vojaštvo ima nalogo preprediti nasilje in klošine.

Nato pa pravi Harding: "Kakor pa imate vi in vsi vaši pristajali pravico prenehati s delom, tako imajo drugi svobodni državljanji pravico prijeti za delo. Kadar koli, kjerkoli in s kakršnimi koli pogoji hočete." Predsednik potem naštevava vse korake, ki so bili storjeni za doseg miru v obli prizadetih industrijah. Rudarjem ošita, da ovirajo produkcijo premoga, ki je tako potreben za blaginjo ljudstva, železniškim delavcem pa, da se nočejo držati zakonitega zaključka — čeprav je za zaključek mogoče zgrešen — vladnega železniškega delavskega odbora.

Harding dalje zanika, da vlada zastopa interese kapitalističnega razreda — nima pa niti ene šelbesedice napram operatorjem in železniškim družbam, ki sistematično kršijo pogodbe in zakone. Končno pravi Harding, da naj Dean rajši apelira na rudarje in železniške delavce, da se podvržejo "nepripravnemu razsodilšču" in zakonom, kakor pa da napoveduje revolucijo in ščuva farmerja proti vladi.

Delavce brez delavskega časopisa je kakor vojak brez puške.

Naročite se in širite svoje glasilo "Prosveto"

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vsa, kar ima stik s urednikom

"PROSVETA"

2857-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

Datum v obljubljeni št. (Junija 20-22) poleg vsakega imena na spodnji pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Posvetite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

KAKO SE ZNIŽUJEJO CENE.

K življenjskim potrebščinam spadajo različne stvari: obleka, razsvetljava, kurjava, stanovanje, transportacija in seveda tudi živež.

Delavski department je podal poročilo, ki pokazuje, da so profitarji v devet letih podražili 43 živil za 44 odstotkov. To pomeni ako je delavec plačal za gotovo množino živeža v letu 1913 le en dolar, da je moral 15. maja plačati za ravno isto množino in vrsto živeža en dolar štiri in štirideset centov.

Farmer je tisti, ki producira živež. Ali je mogoče farmer prejel teh štiri in štirideset centov več za živež? Kajpaše! Teh 44 centov pri vsakem dolarju si razdele razni profitarji med sabo, ki so obesili delavnemu ljudstvu višje košaro s kruhom, da jo težje doseže.

Od petnajstega maja se je položaj spremenil.

V začetku julija je delavski department poročal, da so pričele plezati cene za živež zopet navzgor. In sicer se je živež podražil zopet za dva odstotka. Zakaj? Kaj se je za zgodilo?

Ali je mogoče suša požgala pridelek na polju, kot se je to lani zgodilo v Rusiji in se bizniški interesi zdaj lahko izgovarjajo, da so zahteve po živežu večje na trgu, kot je prihod živeža na trg? Ali so mogoče gosenice ali drugi mrčesi uničili sadež na polju? Ali so naravne katastrofe poškodovale tako sadež na polju, da se je bati pomanjkanja na živežu? Nič takega se ni zgodilo. Splošne suše ni, razni mrčesi in gosenice tudi niso uničile poljskega sadeža, pa tudi naravne katastrofe, ga niso tako poškodovale, da se je bati primanjkanja. Kaj se je torej zgodilo?

Profitarji menijo, da je prišel čas, da zopet malo povečajo svoje dobičke in podražili so živež v trgovini na debelo, kar povzroči, da se kmalu podraži tudi v trgovini na drobno.

Ali živež sam ne zadostuje, da človek živi. On potrebuje tudi stanovanje. Stanarina je pa še vedno visoka v industrijskih središčih in delavec plača danes najmanj sto odstotkov več za stanovanje, kot je plačal v letu 1913. Razsvetljava je tudi draga. Rockefeller je nedavno podražil petrolej in gazolin. Plin ima na pr. v Chicagu še vedno vojno ceno, pa tudi cene za električno razsvetlavo še niso znižali. Premog je postal posebno dragocena reč in predvojni časi, ko je človek plačal tono dobrega mehkega premoga po pet ali šest dolarjev, so menda minili za vselej. Transportacija, ki je potrebna, da delavec odhaja na delo in se od njega vračajo domov, je še vedno draga. Pravzaprav je ponekde višja voznina kot je bila v vojnem času. Obleka je padla nekoliko v ceni, zato je pa blago toliko slabše. Kdor hoče imeti obleko iz dobre volne, mora zanjo plačati od pet in petdeset do šestdeset dolarjev, ali še enkrat več kot v letu 1913.

Z drugimi besedami to pomeni, da je delavstvu ostala draginja kot spomin na vojno.

Kaj pa delavske mezde? Ali se mogoče povišujejo? Vprav nasprotno je! Privatni bizniški interesi pritiskajo z vsemi svojimi silami, da se znižajo delavske mezde. In to pritiskanje za znižanje delavske mezde imenujejo vračanje v normalne čase. To ponavljajo tako pogosto, da se nekateri pričeli tolmačiti besede "vračanje v normalne čase", da pomenijo veliko, pravzaprav neznošno draginjo in izredno nizke delavske mezde. In najbrž se ljudje ne motijo, ki tako tolmačijo te besede.

Vpričo te mizerije, ki zdaj tare delavstvo in farmerje, pa prihajajo drugi ljudje in pravijo, da tako izvrstnega gospodarskega sistema še ni bilo na svetu, kot ga imamo zdaj in da se ta sistem sploh ne da nadomestiti z boljšim. Ljudje, ki mislijo s svojimi možgani in prav zanesljivo ne potrebujejo ljudi, ki prihajajo s takimi trditvami v javnost, pa menijo, da se norci v norišnicah tudi ne pogovarjajo drugače o sedanjem gospodarskem sistemu, kot govore ljudje, ki so do ušes zaljubljeni v sedanji sistem produkcije in razdelitve blaga. Kajti za take trditve ni treba dosti možganov, ravno tako ni treba, da možgani jasno mislijo.

Sedanja draginja in nizke delavske mezde so šele začetek delavske in farmerske mizerije. In če se tisti, ki producirajo in razdele življenske potrebščine, ne organizirajo bolje, kot so bili organizirani dozdaj, pridejo prav zanesljivo še hujši in bednejši dnevi za delavstvo in farmerje. Profitarji ne bodo odnehali od poviševanja svojih dobičkov, dokler se ljudstvo teh pljavk ne otrese, ki ne producirajo in sploh ne store kaj koristnega za človeško družbo.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosveta.

Newbrook, O. — Nastopili so topli dnevi in vročina nas teži. Pod kožnim drevesom, v hladni senci pogosto sedim in zasledujem dopise po časopisih in raznih naših naselbinah. Iz vseh krajev prihajajo poročila o napredku, kulturi in delavskem položaju. Največ pritožb prihaja iz krajev, kjer se rudarji borijo za izboljšanje svojega obstanka. Združeni podjetniki se trdovratno borijo proti njim.

Pričakoval sem poročila iz naše naselbine, pa le nič nisem pričakal. Gotovo si ljudje o nas mislijo, da smo vsi popali, vendar še malo gibljemo. Kar se tiče delavnih razmer, so "slajne". Kapitalisti so nam dali kar 10 urni delavnik na dan, zaslužek pa je sledeč: največ jih zasluži po 30c na uro pri takem delu, da me kar srce zaboli, ko pogledam svoje življene roke.

Slovenci smo tu zaposleni večinoma pri American Steel korporaciji. Krivico si moramo seveda samim sebi pripisati, ker nismo organizirani. Namenil sem se nekoliko poročati o napredovanju naše stavbe S. N. D. Zgradili smo ga leta 1919. Dne 18. maja smo imeli otvoritev. Razvijanje v tej kratki dobi je bilo pri domu uspešno, kar pa moramo seveda priskrtevati, da so bile delavske razmere med tem časom boljše kot so sedaj.

Apeliram na delničarje S. N. D., da agitirajo in pomagajo S. N. domu. Dolžnost je naša, da to delamo po svoji moči. Ne oziramo se na tistih par oseb, ki jim morda ni ljubo, da naš dom stoji in šelijo, da bi prišel židom v roke. Pri vsem tem se izražajo, da so za napredek naroda. Po mojem mnenju tak ni za napredek naroda, ki podira drugi dan, kar je prejšnji dan zgradil.

Delujmo skupaj kot brat s bratom in potem bomo lahko napredovali, da bomo nekoč rekli: stavba je naša. Mi jo tudi potrebujemo, ker nam je koristna, da v nji dobimo duševnega in telesnega razvedrila. Prostora imamo sedaj dovolj, kjer lahko prirejamo koncerte, dramatične predstave in druge igre v našem slovenskem jeziku, kar je dobro razvedrilo za nas slovenske trpine.

Vsak napreden Slovenec se mora zavedati, da je dom največja potreba v naši naselbini, zato bi tudi moral vsak postati delničar S. N. D. in podpirati dom v vseh prilikah.

Podporna društva iz naše naselbine priredijo dne 30. julija vrtno veselico v Randolu na Anton Gorliškovi farmi. Čisti preostanek prireditve je namenjen v korist S. N. D. Vabim vse rojake iz bližnje okolice, da posetijo to zabavo, pri čemur bodo vsi zadovoljni. Za potrebe bo na razpolago dobra jed in vse potrebno. Torej na svidenje. — O. Polko.

Johnston City, Ill. — Kot sem že sporočal o delavskih razmerah, so ravnoteže kot so bile prej; stavka je stodoletna in druge razmere so povoljne. Vročine nimamo take kot smo je pričakovali.

Dopisnik v št. 159 je kritiziral čez dopisnika v št. 151. Kar sem jaz pisal odtod, da nimamo socialističnega kluba, je resnično in še enkrat izjavim, da ga ni. Kako se more ponašati s tem, da imamo tu klub, če ga nimamo; lahko bi bil pripomoček, da bi ga imeli, če je tako napreden. Če ni vedel, da nimamo socialističnega kluba, zakaj se je prej oglašil v javnosti mesto da bi prišel k meni. Jaz bi ga bil gotovo podučil, kaj je socialistični klub. Priporočam mu, da se naroči na Proletarca in tedaj bo tudi lahko iz njega spoznal, kaj je socialistični klub in kako so principi klubov.

Dopisnik pravi, da jaz hodim z zavestnimi oči. Če tako misli, tedaj on sploh ne bo nikdar videl. Naj se ne spotikam nad njihovo gozdo, mi pravi; prej da bi jih mora opominjati, kaj bodo ljudje govorili, če bodo oni igrali na dan 30. maja. Svetujem mu, naj bere napredne časopise, pa se bo naučil, kaj je prav in kaj ni prav za delavstvo. V Johnston Cityju jih imamo dovolj, kar po njih naj sele. Tedaj bo tudi bolj znal kaj napisati in spoštovali ga bodo, koder bo hodil.

Da bi ne bili ljudje šli iz Johnston Cityja, nikakor ne morem zanikati. Šlo jih je več kot polovica po raznih krajih, kamor se pač more kdo uskladiti, samo da dela za nizko plačo. Ni jim za meriti, če so šli, pravi dopisnik. Kaj bi pa bilo, če bi bili vsi šli, kdo bi imel tu rove pod nadzor-

stvom, da bi kompanije ne najele vanje neunijskih ljudi. Če bi tako vsi šli, bi nas kmalu imeli podjetniki popolnoma pod svojo oblastjo.

Dopisnik celo pravi, da moram preklecati mojo zmojo. To ni nikaka zmoja in tudi kar sem preklecal ni za preklecati. Reči bi le moral, da je zanj podnočno. Če bo še trdil, da imamo socialistični klub, bo pa moral pokazati, kje ga imamo in kje zboruje.

Pozdrav vsem zavednim rojakom. — John Shum.

Delagua, Colo. — Iz naše naselbine ni dopisov, zato bom jaz poročal. Žalostne novice se slišijo o naših rojakih in po drugih državah se zgražajo nad nami. Toda nismo prizadeti mi, ki stavkamo, vsaj o nas ne smete misliti kaj takega. Zato, ker stavkamo, so nam zagrozili, da nas bodo natepli. Kam je hodila v šolo Johana, da piše kaj takega. Rojaku Bergrau je pisala, da njen Jože mora sedaj delati, ko je stavka; sedaj je namreč "čenč". Prej, ko so drugi delali, se mu seveda ni ljubilo.

Pa še druge imamo, da tako opravljajo delo. Govoril sem z Žanom glede stavke, pa mi je rekel, da ne gre na delo, ker ima dovolj klobas. Mislim, da bo res ostal doma, če je tako založen s klobasami, pa sem se motil. Menda so mu kmalu pošle klobase ali pa so mu jih pojedle podgane, da se je premislil in šel delat. Ko bo stavka končana pa bo šel dolarje. Sem radoveden, koliko jih bo naštel.

Čas je, da bi spregledali tudi tisti, ki še vedno obratujete, dočim se drugi med tem borijo za boljše obstanke vsi in vaših otrok. Stopite na našo stran, pa se bomo kmalu lahko vrnili vsi skupaj na delo z izpolnjenimi zahtevami. — Stavkar.

Johnston City, Ill. — Predsednik Harding nam je s svojim programom pokazal, v kaj on veruje in kaj misli napraviti z nami premogarji. Najprej nas je mislil z modrim prigovarjanjem pridobiti za nekako pogajanje, kot na pr. da bi izbrali tri ljudi na naši strani, tri na strani podjetnikov in pet na strani "publike". Teh tri ljudi naj bi imelo nalogo, da razsodijo o bodočnosti premogarjev. Ko je bil predsednik vprašan po Lewisu, če se bo ta komisija kaj pečala z našo plačo in "check off" sistemom in ali bo komisija uvaževala onih 100,000 rudarjev v Pa., ki so se organizirali med stavko, je Harding molčal. S tem je pokazal, da ne misli dobrega o nas premogarjih. Za tri ljudi od vsake strani ne bi bilo baš preslabo, da pričnejo s pogajanjem, toda ko pridemo do "publike", tu pa moramo že malo pomisliti, kaj ta "publika" pomeni. Koga smatra Harding za "publiko"? Morda po Hardingovem mnenju ni "publika" drugo kot ona peščica ljudi, ki pohaja v višje družbe. Taki ljudje pa itak niso kaj drugega kot podjetniki, ker celo Harding, ko je bil vprašan, če bo onih pet ljudi izmed "publike" poznalo življenje premogarjev, je molčal. S tem je dovolj jasno pokazal, koga smatra za "publiko". Tako bi imeli mi rudarji osmerico proti trem našim zastopnikom. Kaj bi bilo, če bi taka komisija odločala? Porazili bi nas rudarje. Naša sreča je v tem, da so naši zastopniki odbili Hardingov načrt.

Tedaj, ko je spregledal Harding, da nas ne more pridobiti na tak način, tedaj je skušil uporabiti silo. Poslal je prošnjo na 28 gubernorjev, da odobrijo njegov program in uporabijo vojaštvo in milico, ki naj strážijo one rudarje, ki hočejo delati za njajo plačo. Ne vem, na koga računata Harding, da je pripravljen delati za njajo plačo. Če bi vladalo med rudarji tako mnenje, ne bi bili s početkom stavke glasovali 95 odstotno za stavko in čakali skozi štiri mesece v stavki na Hardingove naveste. Če bi bili na kaj takega pripravljeni, bi bili že šli delat in obratovale dalje.

Med delavstvom je danes zavest, da je boljše gladovati brez dela kakor pa delati lačen. Ali bomo ostali docela strti ali pa bodo izpolnjene naše upravičene zahteve. Dober vojak pravi, da rajše umre kot se poda, mi pa smo do bri stavkarji in naše težnje so še toliko večje: gre se za našo korist. Bolje je torej, da vztrajamo kot prvi boreci, kot bi se podali kot strahopetci.

V Zajedničaru sem čital dopis iz W. Va., pisan po nekem rudarju Lukaciu. Rad bi bil, da bi se njega in še nekaterih drugih Hrvatov ne držalo grdo ime. Izgovarja se, da je v onem mestu osta-

la večina rudarjev pri delu po 1. aprilu. Tako so morali ostati tudi oni na delu, vsekakor pa da se zavedajo svojega početja. Ne vem, koliko izmed njih se tega zaveda. Lahko jim rečem, da vsak izmed njih, ki se zanaša med "prostovoljce", ni drugega kot "prostovoljec". Tako je z delavci, ki se zameščajo med stavkokaže. Če se zavedajo, tedaj vejo, kaj so, ne da bi jim o tem še po časopisu morali naglašati.

To se tiče tudi delavstva v Kansasu in vseh drugih državah, kjer sedaj delajo po revih. Oni so s tem početjem našo stavko podaljšali najmanj za polovico. Harding niti kdo drugi med vladajočim razredom ni ne podvzdelo kako akcije naspram nam stavkarjem, če bi vsi rudarji stali trdno v vrstah organizacije. Razgovarjali bi se z nami kot z ljudmi, ne kot z razbojniki.

Poglejmo rusko delegacijo v Haagu. Razgovarjajo se z njimi kot z ljudmi, ker so edini, dočim so jih smatrali prej kot za nekatere razbojnike, ko še ni bilo take sloge med njimi. Med njimi dake nesni odpadnikov in stavkokažarji, če bi bili stodoletno organizirani. Nikar ne misli, delavec, trpin, da te bodo pripoznali kot člana celokupnega človečanstva dokler ne bo v tibi odpora, da se boš boril proti izkoriščevalcu, da te prizna kot človeka. Drugače pa tega ne moreš storiti kot da se organizira politično in ekonomsko. V organizaciji je rešitev. Delavstvo brez organizacije je kakor snop nepovezane pšenice. Prvi veter jo odnese. Taki so delavci brez organizacije, vsak najmanjši udarec od strani podjetništva jih uniči. Toda jaz mislim, da organizirani rudarjem tudi močan veter, ki je zavel iz Washingtona, ne bo storil zlega, pa naj bo še močnejši. Še kratka doba in pristali bodo na naše zahteve, ker že jih zebe za nohte.

Pozdravljeni stavkarji. — Tony Shragal.

Chicaholm, Minn. — Čudno se mi vidi, da so tako redki dopisi iz naše naselbine. Delavske razmere so se nekoliko izboljšale, ali kljub temu je težko živeti pod današnjim sistemom.

Dne 15. julija smo imeli tu šolske volitve. Bilo je pet kandidatov in sicer od stranke jeklarskega trusta ter mestne stranke. Prva stranka je imela tri kandidate, ki so prav pošteno pogoreli, mi pa smo imeli dva kandidata, ki sta bila izvoljena v urad za šolske nadzornika. Malo težko je šlo, pa vseeno smo izvojevali zmago. Naseljenih nas je tukaj kakih 800 Slovencev, ki smo ameriški državljani in skoro vsi smo volili za ta dva — naše stranke, izvzemli nekaj rojakov, spadatajočih pod nekaj politični klub, ki pa je rojakom v splošnem še malo znan.

Kar se tiče tega kluba, je izšel, oziroma se osnoval v temi in je tudi še zamotan v temo. Bojijo se menda z njim na dan, ker ni bilo še nikakega shoda in to je vzrok, da njihov klub nima poguma, da bi se javno pokazal. Dokazana stvar je, da podpira kandidate, ki jih nominira jeklarski trust.

Rojaki, delavci, ne hodite v nastavljen past; pokažite naj se predvsem javno, kaj so in naj ne delujejo zahrbtno. Omeniti moram, da so pri tem klubu najbolj dečki, toda le imenujejo se, da so; poleg tega so tudi najbolj črni, kar je vsekakor čudno, da se še ni vnel ogenj med njimi. Ti "rdeči", ki si samo domišljajo, da so, se zelo motijo, verjeli bi jim, če bi rekli, da so rjave polti.

Pozdravljam vse trezno misleče delavce širom Združenih držav. — Fr. S. Ruparčič.

LIETNICA UREDNIŠTVA.

Muskegon Mich. — Uredništvo Prosvete nima teh knjig v zalogi. Obrnite se na upravništvo Proletarca, 3639 W. 26th Street, Chicago, Ill. — Pozdrav!

Gillespie, Ill. — Vaš dopis bo priobčen, ako dovolite pod njega vaš poln podpis. Do pišice vam ga uredništvo tudi ne more priobčiti, kakor želite, ker je samo odgovorno za čtivo v listu in ne dopisniki. — Pozdrav!

Thomas, W. Va. — Listnici uredništva, ki sta se glasila na Vašo naselbino, se nista tikali Vas, kar ste lahko razvideli iz priobčenja dopisov. Uredništvo je prejelo dopis kot ste o njem poročali, da je bil poslan. Radi sodnijske prepovedi in vsega, kar nosi letak, pa je bilo deloma na kratko še poročano med vestmi na prvi strani. Rokopisov uredništvo ne vrača. — Pozdrav!

Meteoriti.

Ako bajoneti lahko kopljejo premog — zakaj ga niso med vojno? Zakaj so takrat imeli v taki čast kramp, kramp v rokah pridnega rudarja, da so peli pesmico: Koplji, koplji, brate, premog, da čimprej zmaga demokracija in potem bomo vsi srečni!

Rudarji so pridno kopali premog, da čimprej zmaga demokracija in potem bomo vsi srečni! Rudarji so pridno kopali in — stradali, bajoneti so se vrnili z "one strani" z zmago, toda — brez demokracije in srečni so bili — kralji premoga, ki so med vojno nakovali milijone dolarjev iz znoja in žuljev pridnih rudarjev!

Hardingov pes Laddie Boy je, naš "narodni pes" — tako ga imenuje reporter — je obhajal te dni svoj rojstni dan. Kolač iz Tolede je bil njegovo najboljšo darilo. V Beli hiši je bila pasja zabava, na katero so bili povabljeni družabni psi, ne navadni pocestni cučki, temveč imenitna peseta iz krogov dolarske aristokracije, ki nikoli ne stopijo na cesto. Psi so pojedli (ne smemo zapisati: požrli, ker to bi bilo razšaljenje) kolač in se drugače zabavali.

Predsednikov pes Laddie Boy in drugi psi, ki so bili na pasji gostiji v Beli hiši, so čisto nedolžni pri vsem tem, toda kaj naj rečemo o ljudeh, ki jih ni prav nič sram? Nič ne rečemo! Ampak misel je svobodna!

"Udaril bom pastirja in razkopile se bodo ovce", je zapisano v svetem pismu.

"Udaril bom temo v glavi in razkopili se bodo garjevi", je treba, da je zapisano v svetem pismu Dela.

Razgled po Ameriki ni ravno prijeten te dni — za vladajoče denarne močnje.

Še manj prijeten je razgled po Evropi. Ko je "normalnost" zbežljala pred osmimi leti, je podrla za seboj vse mostove — in kako se naj zdaj vrne!

Mister prezident bi rad imel st tega volka in živo kozo, pa ne gre. Mister Gompera bi tudi rad, da se koza nastani v volčjem blргу in se pobrti z volkom, pa tudi ne gre. (Zadnje čase je Gompera postal akceptičen, toda zanj ni več pomoči.) Takih gentlemanov je še več, ki sanjajo o spravi kozo s volkom. Kljub njihovim sanjam pa je in ostane dejstvo: volk je le tedaj prijatelj kozo, kadar je koza v njegovem vampu. What are you going to do about it?

Tistega verskega zaslepljenca v Kentuckiju, ki se je na "božje povelje" umoril z gladom, bi morali kapitalisti razglasiti svetnikom in ga priporočiti kot idealni zgled ameriškim delavcem, katerim so znižali mezde.

Po mnenju para Kazimirja je socializem že dvajset let na krmilu Amerike. Zato pa je tako slabo! Zakaj se rudarski, železničarski in tekstilni sužnji pustijo in stavkajo? Hm, zakaj — zato, ker jih je zasušili socializem! Kaj so Gary, Morgan, Rockefeller? Kaj so baroni premoga, železnice in drugi kapitalisti? Hm, kaj so — socialisti so! Kaj je Harding, kaj je Wilson, kaj Taft in kaj je bil Roosevelt? Socialisti, sami socialisti! — Zakaj je bil v San Franciscu potres? Zato, ker tam vladajo socialisti! Zakaj ima fara Sv. Stefana samo na šoli \$50,000 dolga? Zato, ker so na čela fara socialisti!

Amerika bo uvažala premog iz Italije, Grčije in a Krasa! Niš strahu, bratje rudarji!

Na bajonetih, ki se svetijo na ramah vojakov, korakujočih po poljanah premoga, so natakneni glasovi, ki so jih oddali delavci za "povrnitev v normalne čase".

K. T. B.

Popravek. — Dopis iz La Salla, Ill., ki je izšel v številki 170, je pisal rojak Joe Perle in ne John Perle. Uredništvo želi, da čitate lji to upoštevajo.

Dopis iz Willoeka, ki je bil priobčen v sredini številki pod "Javno govornico", je iz Willoeka, Pa., in ne Willoeka, Wis. Cenj. čitatelji naj to upoštevajo. (Uredništvo.)

Naročite "Prosveto" vašemu sorodniku ali prijatelju v stari domovini.

PET DELAVSKIH ZBOROV V EVROPI.

Vse delavske internacionale bodo sbrorovale v jeseni.

KONGRES V MOSKVI OB PETLETNICI REVOLUCIJE.

London, 2. jul. — V prihodnjih tih, oziroma štirih mesecih bo imelo pet mednarodnih delavskih političnih in strokovnih organizacij svoje zbere v Evropi.

Dne 16. septembra se odpre zborovanje dunajske Delavske entote ali takozvane politreje internacionale v Karlovih Varih na Češkem.

Dne 25. oktobra se odpre v Moskvi drugi kongres Rdeče mednarodne zveze strokovnih unij (strokovna veja tretje internacionale), dne 7. novembra, na dan petletnice sovjetske revolucije v Rusiji, se pa odpre četrti kongres tretje internacionale tudi v Moskvi.

Na junijski seji širšega izvrševalnega odbora tretje internacionale, ki je sklical četrti kongres, je bilo 59 delegatov iz 25 držav kakor poročajo "Rote Fahne" v Berlinu.

Prve dni decembra "se vrši v Amsterdamu protivoini kongres Mednarodne zveze strokovnih unij ali takozvane amsterdamske internacionale. Na ta kongres so povabljene vse delavske strokovne, politične in pacifistične organizacije brez osira kam spadajo.

Stuttgart, Nemčija. — Pri nas se nadaljuje namiri neprestano. Stavke in demonstracije so na dnevnem redu. Odkar je bil umoren Rathenau, se še skoro ni več moglo gibati na cestah.

Demonstranti se naskočili ječo.

Stuttgart, Nemčija. — Pri nas se nadaljuje namiri neprestano. Stavke in demonstracije so na dnevnem redu. Odkar je bil umoren Rathenau, se še skoro ni več moglo gibati na cestah.

Tedaj je nastopila draginja, vse se je za dvakrat ali trikrat podražilo, mnogih stvari pa v mestu sploh ni za dobiti.

Obrat v Rusiji dočela upostavljen.

Rim. — Kot poročajo Corwin, zastopnik Dr. Nansena v Rusiji, je železniški obrat po vsi državi dočela upostavljen. Od maja do julija se je posrečilo popraviti železniške proge, da sedaj v zadostni količini lahko dobavljajo po železniceh žive v vse prizadete province.

Imeli bi radi mednarodne fakistične organizacije.

London. — Iz Rima poročajo, da je vodja fašistov, poslanec Benito Mussolini, bil naprošen, naj organizira tudi v inozemstvu fašistične organizacije. Sedaj je na poti v Berlin in je izjavil pred odhodom, da je sedaj nemogoče misliti na kako razoroženje fašistov.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press.)

Proces proti Fred Maderju, Tim Murphiju in Cornelius Sheaju, ki so obtoženi, da so najeli morilce, ki so ubili dva policaja letošnjo pomlad v Chicagu, je bil odprt pred sodnikom Thos. Taylorjem. Porota je že izbrala Mader je predsednik osrednjega sveta stavbinskih unij, Murphy je vodja plinarske organizacije in Shea je upravitelj unijske gledališke hišnikov. Obtoženci protestirajo, ker je sodnik sprejel izpoved nekega Johna Millerja, šepav je Miller izjavil, da je bila izpoved izsiljena iz njega na brutalni način. Miller pravi, da ga je policija 19 dni mučila v zaporu, predno je podpisal spisano "izpoved", katere ni niti čital. Mučili so ga s pretepanjem, gladom in željo in končno je bil pripravljen storiti vse, samo da bi bil končno mučen. Ako bi mu bili rekli, da naj skoči skozi okno šestega nadstropja, bi bil storil. In na tej "izpovedi" temelji obtožnica! — Policija naravno taji, da je mučila Millerja.

V Severni Dakoti je veliko pomnjanje farmarskih delavcev. Šest let je ni bilo tako bogate pridelke pšenice kakor kaže letos, najmanj milijon bušljev, toda delavci manjka, ki bi želi in mltili stroji. Governor Nestos je izposloval od železniških družb v Minnesoti znižano vožnjo za delavce, ki hočejo iti v Severno Dakoto na farme. Vožnja iz St. Paula do kateregakoli mesta v Sev. Dakoti je samo pet dolarjev, toda prigraditi se mora najmanj pet delavcev v skupini. Poročilo ne pove, kako plačujejo farmarske delavce. Razume pa se, da je to delo le začasno.

Stavkarjem cestnoželezniški namočenci v Buffalu, ki so v boju od 1. julija za priznanje unije, upajo na zmago kljub temu, da družba poakuša združiti stavko s stavkavci. Stavkarjev je okrog 4000, toda družba ni mogla doleteti več ko 200 skebov, ki so se izsvali nebrojne izgrede in naredili družbi in mestu ogromno škodo.

Generalna stavka delavcev, ki delujejo razne predmete iz usnje, se pripravlja v New Yorku. Organizacija teh delavcev pojde v ofenzivo za priznanje zaprte delavnice.

Semjonov bo še za "mesarja".

Tokio, Jap. — Vodja banditskih tolpe, general Semjonov se je podal v Nagasaki, neko severno kitajsko pristanišče, da bo sklenil zvezo z generalom Changtsolinom, ki je bil pred kratkem premagan po Vupejtujevih četah. Semjonova ločna žena se je poročila z direktorjem nekega ruskega kinogledališča, po imenu Doufurjem. Semjonov ima torej zopet svoj "job" in žena mu je preskrbljena.

Predsednik Obregon sedi v postelji in dela.

Mexico City, 27. jul. — Obregon, predsednik mehliške republike, je zopet toliko ozdravel, da zamore sedeti v postelji in nadaljuje delo s člani svojega kabineta. Zastrjuje, da bo zopet na svojem uradu v par dneh.

Ameriški vojniki se ne smejo ženiti s Nemkinjami.

Pariz, 27. jul. — Iz Coblence je prišla vest, da je ameriški vojni departement prepovedal ženiti se vojakom v okupirani pokrajini ob Reni s nemškimi dekletki. Doslej je bila ženitev svobodna in veliko Američanov je vzelo seboj nemške žene, ko so odpotovali domov.

Rusko-japonska konferenca.

Berlin, 27. jul. — Uradno se pričelo iz Moskve se glasi, da se kmalu otvori konferenca med Japonsko, Sovjetsko Rusijo in Vzhodnosibirsko republiko glede gospodarske pogodbe. Konferenca se bo vršila v Sibiriji in Adolf Joffe bo zastopal moskovsko vlado. Japonska je pričela izpraznjevati sibirsko Primorje.

Zrakoplov je zgorel; trije mrtvi.

Pariz, 27. jul. — Iz Madrida poročajo, da je francoski zrakoplov prišel goriti plovč v visoki zraku nad Toulousem, provinca Granada. Hitro se je spuščal na tla, toda bilo je že prepozno. Pilot in dva potnika sta kmalu podlegla valed opeklin.

Narodite "Prosveta" vašemu soročniku ali prijatelju v stari domovini.

Delavske šole v Zdr. državah.

New York (Jugoslovaniki oddelek F. L. I. S.) Ustanove ljudskih šol, kakršno so ustvarile Združene države, ni para na svetu. Poleg prevažnega vzgojevalnega delovanja, ki se vrši v šolskih poslopih, so se pa razvile v zadnjih letih razne druge oblike vzgojevanja za odrasle.

Ena izmed teh prosvetnih ustanov za odrasle so delavske šole. Pri tem ne mislimo na "university extension" (ljudsko univerzo), dopisne šole (correspondence schools), javne govornice (public forums), vzgojo, ki jo nudijo delodajalci, ali na "industrijalne" tečaje. Marveč pod delavsko vzgojo (workers' education) mislimo one šolske ustanove, ki so jih ustvarili delavci sami in ki tvorijo del delavskega gibanja. V tem delavski vzgojevalniški razlikujejo od drugih oblik vzgojevanja za odrasle.

Mogočnosti, ki jih nudi vzgoja odraslih delavcev, privlačujejo in oživljajo zanimanje neprestano naraščajočega števila moških in ženskih, še do sedaj imamo v raznih mestih Združenih držav okolo trideset prosvetnih podjetij, poznanih pod imenom "labor colleges", "trade union colleges", "workers' universities", "workers' classes", "trade union educational departments" ali "labor education committees".

Delavske šole, kakršne so se razvile v tej zemlji, vzdržuje delavski denar; delavske organizacije jih upravljajo in nadzirajo. Dostikrat se dogaja, da ena sama unija otvori svoj "labor college" za svoje člane, nabere potrebna denarna sredstva in nadzira delavnost take ustanove, kakor je to slučaj z International Ladies' Garment Workers' Union; oziroma to stori skupina takih unij, kakor na pr. The United Labor Educational Workers' Union; ali pa ustanovi tako šolo centralna delavska unija, kakor je to slučaj z "The Trade Union College" v Bostonu; ali pa zopet delavska federacija poedine države, kakor n. pr. v Pennsilvaniji. Dosedaj so se napravili ramovratni poskusi. Večina delavskih šol je popolnoma pod kontrolo strokovnih unij, ali imamo tudi šole delavskih združenj in newyorških strokovnih unij, ali imamo tudi šole delavskih združenj in newyorško Rand School for Social Science, ki temelji na strankarski podlagi.

Kaj je svrha delavskega vzgojevanja? Glavni smoter teh šol in tečajev je razširjati prosveto med široko delavske mase, da na kratko povedano mnenje onih oseb samih, ki aktivno sodelujejo v teh ustanovah.

Uspehi teh delavskih šol do danes dokazujejo, da delavci hrepnijo ne le po znanju njih stvari, ki so v stanu povečati njih zaslužek, marveč da stremijo tudi po najboljši splošni izobrazbi.

Poleg splošne izobrazbe za široke delavske mase, ki jo pospešujejo na raznovrstne načine tečajev, sestankov, predstav itd. imajo delavske šole še drugo svrhu, da dajejo bolj nadarjenim in ukaležnim delavcem posebno izobrazbo v znanostih, zlasti v socialnih vedah. Tečaji v to svrhu so različni. Vključujejo ne le narodno gospodarstvo in sociologijo, marveč tudi literaturo, angleščino, matematiko, tekoče dogodke, glasbo, dušeslovje, telovadbo in razne druge predmete. Ali najbolj dotedaj tečaji v delavskih vzgojevaliških so narodno gospodarstvo, zgodovina, pregled o industrijalnem razvoju, zgodovina delavskega gibanja, literatura in politična veda.

Tretja svrha delavskih šol je vzgajati delavske voditelje, upravitelje in organizatorje strokovnih unij. Sprejemajo se nadebudni mladi delavci, da se izločijo v to svrhu. Taki tečaji vključujejo predmete, kakršni so delavska zakonodaja, delavske odškodnine, industrijalno in zdravstveno zavarovanje, delovanje, časna stavke in nezaposlenosti, problemi industrijalne uprave in produkcije, unijaki in organizacijski problemi in "govorništvu".

Naravno je, da se metode skupnega šolanja ne morejo vporabljati za vzgojo delavskih voditeljev oziroma za intenzivno izobrazbo malih skupin izmed delavskih mas. Ustanavljajo se za to mali razredi za sistematični pouk, ki se razteza skozi nekoliko let in vključuje obisk tedenskih tečajev in čitanje mnogih knjig. Ker se ne more zahtevati od odrasle osebe, da mirno presedava vsak teden skozi mnogo let na šolskih klopih, med tem ko učitelj obdržava svrha predavanja, iznaila se je zopet Sokratova metoda — vprašanja in odgovori — za delavsko vzgojo. Delavski tečaji se shajajo navadno v delavskih domih, ali v mnogih mestih se poslužujejo tudi javnih šolskih poslopih.

Že odkar so se take ustanove za delavsko vzgojo začele razširjati po Združenih državah, občutila se je potreba po neki centralni organizaciji, ki bi koordinirala vsa ta prizadevanja za delavsko izobrazbo in novim ustanovam stavila na raspolago izkustva starejših. Tako sodelovanje se je udejstvovalo na First National Conference of Workmen's Education, ki se je obdrževala v New Yorku, aprila 1921. Na tej konvenciji so se sestali vsi voditelji na polju delavske prosvete, vodje delavskih organizacij, učitelji, profesorji in mnoge druge interesirane osebe. Ob tej priliki je bila ustanovljena centralna ustanova pod imenom Workers' Education Bureau of America, kateri na čelo je bil postavljen James H. Maurer, predsednik Pennsilvanijske State Federation of Labor; za tajnika je bil postavljen Spencer Miller Jr., predavatelj na Columbia University, pravila te centralne organizacije so bila tedaj odobrena. Njena svrha je:

"Da nabira in širi informacije o prosvetnih prizadevanjih kateregakoli skupine organiziranega delavstva; da koordinira in podpira s vsem mogočnimi sredstvi obstoječa prosvetna prizadevanja organiziranih delavcev in da povzbuja k osnovanju nadaljnjih podjetij za delavsko izobrazbo širom vseh Združenih držav."

Za informacije glede poedinih ljudskih delavskih šol ali glede vsega gibanja sploh se interesirani lahko obrnejo na Workers' Education Bureau, 435 West 23rd Street, New York City.

Vse to gibanje za delavsko izobrazbo v Združenih državah je še le štiri leta stare in dosledno se nahaja še le v svojih početkih. Valtu temu napreduje velikansko in utegne postati ena od vitalnih sil v gibanju ameriškega delavstva in v prosvetnem razvoju te zemlje sploh.

Razvoj verstva.

Po Henry H. Tichenorju. (Dalje.) Doktrino o darovanju božanske spoštovanja sina za "odvzete grehov sveta" so poznali stari Judje in drugi narodi. To je stara doktrina, ki izvira iz resničnih barbarških dogodkov, to je da so očetje darovali svoje sinove v svrhu potolaženja božje jeze. Hebrejski očki so zapisali več takih slučajev v "svetih knjigah", katere so kristjani pozneje osvojili za svoj stari testament. Na primer Abraham je hotel zaklati svojega sina Izaka, toda Jehova se je v zadnjem hipu premislil in dovolil Abrahamu, da je zamenjal sina s korilcem. Svetopisemski David je daroval sedem edevskih bitij, med katerimi je bilo pet sinov, eno izmed njegovih žen, ki jih je imela s svojim prejšnjim soprogom. Jefe je zaklal svojega hčera Jehovi na čast, ki mu je pomagal pomoriti otroke Ammons. Posebno radi so darovali prvorojence. Klanje otrok na črtvenih sega daleč nazaj v neolitsko dobo in je bilo v navadi pri vseh narodih. Pozneje so te daritve prenesli na ne živili, toda spominna človeške krvi daritve je ostal ljudem tako globoko, da se ga niso mogli otresti skozi stoletja. Zato ni nič čudnega, če so si kristjani omislili krivavo daritve sina Jehove na križu. — Rimski cesar Konstantin Veliki, ki je pravi ustanovitelj krščanske cerkve, je ubil svojega sina Krispa.

Poglejmo zdaj kako se je razvila mohamedanska vera, ki je svojo besno grozila uničiti Konstantinovo kristjanstvo vero.

Začetnik mohamedanske vere je bil Mohamed ali Mahomet, ki se je rodil okrog leta 570. v Mekki v Arabiji. Arabci so takrat častili kamena s imenom Kaba, o katerem so pripovedovali, da je padel iz neba. Najbrž je bil kak meteor. Kamen je bil v Mekki, kamor so vedno romale velike trume čestilcev.

Zgodovinarji pravijo, da je bil Mohamed zelo prikupna oseba. Njegov glas je bil privlačen kot magnet in njegove črne oči so sijale kakor ogenj in hipnotizirale vsakogar, v kogar jih je uprl. Ne vemo koliko je resnice na tem, toda fakt je, da so bili vsi verski fanatiki in takozvani preroki privlačne postave in glasu, kar jim je največ pomagalo do uspeha. Mohamed ni znal čitati, ne pisati kar

Pri kristjanah se mu ni dopadla sveta trojica in cela armada svetnikov in svetnic. Ravno tako se mu ni dopadlo neboško plačilo, ki so ga obljubovali kristjani. Neboški korci brezposelnih angeljev s perutnicami in harpami niso niti malo vplivali na strastne sinove puščave. Zato je Mohamed spremljal kriščanske angelje v huriske — prelepe device s črnimi očmi in obljubil svojim vernikom, da vsakdo dobi najmanj dvajdesmeddeset takih devic v nebesih. To je zaveda vleklo!

Mohamed je storil še več. Ni hotel, da bi verniki čakali na tropo deklet šele v nebesih, temveč jim je dovolil, da lahko imajo že na tem svetu toliko žen kolikor hočejo. To je vleklo še bolj — Ko je bil Mohamed star 25 let, oženil se je z bogato vdovo Kadijo v Mekki; toda pozneje je s svojimi ljubzenskimi aferami prekosil celo samega Salomona.

Mohamed je vzel kristjanom Jezusa, Judom pa Mojzisa in angelja Gabrielja; toda on je bil več kot Jezus. Judom je zameril, ker niso hoteli priznati Jezusa kot preroka. Učil je, da se mu je prikazal Gabriel in ga informiral, da so krivi preroki pokvarili sveto pismo in Bog si je izbral njega (Mohameda), da spiše sveto pismo kakor mora biti. Potem je Gabriel diktilral Mohamedu, Mohamed pa pisarjem, ki so delali kljuko po ovčiji koži. Tako je nastal koran ali islamsko sveto pismo. Koran se glasi, da božji preroki so: Adam, Noe, Abraham, Mojzes, Jezus in Mohamed. Prišli so po vrsti kot so imenovani. Mohamed je prišel zadnji in je največji prerok.

Mohamed je posekal kristjanske škofje, ki so se na zboru v Niceji pripravili o tekstu novega testamenta. On je enostavno trdil, da koran je spisan po diktatu Gabrielja, ki je imel na kolnih originalno sveto pismo iz neba, lastni Boga samega! Katere kanonsko pravo se more kosati a tem? Čudeži, ki jih mohamedanci pripisujejo Mohamedu, nadkričujejo Kristove. Zdi se, da je Mohamed pobral vse kristjanske in Ebovske čudeže in jih pomnožil ter povečal. Na primer sveti duh je bil on sam in nihče drugi. Drevesa so vstajala iz tal in mu hodila naproti; skale so se mu priklanjale; v puščavi je voda izvirala iz njegovih prstov; nasiljeval je lačne z

Slovenska Narodna Podporna Jednota. Ustanovljena 8. aprila 1904. Inšorp. 17. junija 1907 v državi Illinois. GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS. Izvrievalni odbor: UPRAVNI ODESEK: Predsednik Vincent Caluza, podpredsednik Andrew Vidich, R. F. D. 7, Box 22, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Novak, gl. blaginjski John Vegrich, urednik glasila Joka Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina. POROTNI ODESEK: John Underwood, predsednik, 406 W. Hay St., Springfield, Ill., Martha Zelenkova, Box 278, Barbours, Ohio, Fred A. Vidor, Box 673, Ely, Minn., John Terclaj, Box 161, Lawrence, Pa., John Gorick, 414 W. Hay St., Springfield, Ill. BOLNIŠKI ODESEK: OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawdale Ave. Chicago, Ill. VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosij, Box 286, Moon Run, Pa., John Groclaj, 14621 Pepper Ave., Cleveland, O. ZAPADNO OKROŽJE: Anton Solar, Box 104, Green, Kans., na jugoslopad. Max Mars, Box 166, Buhl, Minn., na severozapad. Mike Szegel, 8483 S. Winchester St., Murray, Utah. Nadzorni odbor: Frank Zaitz, predsednik, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Frank Sumrak, 5800 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6808 St. Clair St., Cleveland, Ohio. Združitevni odbor: Predsednik: Frank Aloš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. Joka Ovm, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. Jos. Štok, 1101 E. 63rd St., Cleveland, Ohio. VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kara, 6202 St. Clair Av., Cleveland, O. POZOR! — Korespondenca s gl. odborniki, ki dolajo v glavnem uradu, se vrši takole: VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika so nasloveni Predsedništvo S. N. F. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniške tajništvo S. N. F. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. DENARNE POSILJATVE IN STAVIRI, ki se stikajo gl. izvrievalnega odbora in Jednote vohle so naslovi: Tajništvo S. N. F. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. VSE ZADEVE V VEZI Z BLAGAJNISKIMI POSLI so pošiljajo na naslov: Blaginjsništvo S. N. F. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. Vse pitalne glede poslovanja v gl. izvrievalnem odboru so naj pošiljajo Frank Zaitz, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj. Vsi prisrki na gl. porotalni odbor so naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 416 W. Hay St., Springfield, Ill. Val dopisi in drugi spisi, namamila, oglasi, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

kor Jezus, kar ni njegova krivda, kajti v tistih časih je malokdo znal to, posebno pa ša med Arabci. Mohamed je videl absurdnost češčenja kanna Kaba in zato se je odločil, da podeli Arabcem novo vero, ki jih zbudi iz-zaspnanosti. Bil je praktičen človek in pogledal je okrog sebe kaj delajo ljudje drugih ver. Videl je mlado kristjansko religijo in starodavno židovsko, nato je pogledal po Arabcih in dognal, kaj bo najbolj pri njih vleklo. Šel je po tisti poti kakor večinoma preroki drugih religij: od vsake vere ni je nekaj isposodil in, potem zvil in zmešal po svoje.

Pri kristjanah se mu ni dopadla sveta trojica in cela armada svetnikov in svetnic. Ravno tako se mu ni dopadlo neboško plačilo, ki so ga obljubovali kristjani. Neboški korci brezposelnih angeljev s perutnicami in harpami niso niti malo vplivali na strastne sinove puščave. Zato je Mohamed spremljal kriščanske angelje v huriske — prelepe device s črnimi očmi in obljubil svojim vernikom, da vsakdo dobi najmanj dvajdesmeddeset takih devic v nebesih. To je zaveda vleklo!

Mohamed je storil še več. Ni hotel, da bi verniki čakali na tropo deklet šele v nebesih, temveč jim je dovolil, da lahko imajo že na tem svetu toliko žen kolikor hočejo. To je vleklo še bolj — Ko je bil Mohamed star 25 let, oženil se je z bogato vdovo Kadijo v Mekki; toda pozneje je s svojimi ljubzenskimi aferami prekosil celo samega Salomona.

Mohamed je vzel kristjanom Jezusa, Judom pa Mojzisa in angelja Gabrielja; toda on je bil več kot Jezus. Judom je zameril, ker niso hoteli priznati Jezusa kot preroka. Učil je, da se mu je prikazal Gabriel in ga informiral, da so krivi preroki pokvarili sveto pismo in Bog si je izbral njega (Mohameda), da spiše sveto pismo kakor mora biti. Potem je Gabriel diktilral Mohamedu, Mohamed pa pisarjem, ki so delali kljuko po ovčiji koži. Tako je nastal koran ali islamsko sveto pismo. Koran se glasi, da božji preroki so: Adam, Noe, Abraham, Mojzes, Jezus in Mohamed. Prišli so po vrsti kot so imenovani. Mohamed je prišel zadnji in je največji prerok.

Mohamed je posekal kristjanske škofje, ki so se na zboru v Niceji pripravili o tekstu novega testamenta. On je enostavno trdil, da koran je spisan po diktatu Gabrielja, ki je imel na kolnih originalno sveto pismo iz neba, lastni Boga samega! Katere kanonsko pravo se more kosati a tem? Čudeži, ki jih mohamedanci pripisujejo Mohamedu, nadkričujejo Kristove. Zdi se, da je Mohamed pobral vse kristjanske in Ebovske čudeže in jih pomnožil ter povečal. Na primer sveti duh je bil on sam in nihče drugi. Drevesa so vstajala iz tal in mu hodila naproti; skale so se mu priklanjale; v puščavi je voda izvirala iz njegovih prstov; nasiljeval je lačne z

jedili, ki jih je ustvaril iz nič; ozdravil je bolnike in zbudil k življenju; kamele so se z njim pogovarjale; iz paradiza je priletel golob, se mu vsedel na ramo in mu šepetal skrivnostne reči v uho; in tako dalje.

(Dalje prihodnjik.) SLOVENSKA ZDRAVNIŠKA KNJIGA. Na ženski se lahko kupi pri Dr. Soukupovi c. 25. Za zdravila tudi se izdelajo sprejemna nova izdaja v njegovi žilo se objeje in klobuk. On sprejema tudi bolnike v njegovem stanovanju vsak dan in ob večerih; ob nedeljah samo dopoldne.

DR. A. M. SOUKUP, 3639 W. 22nd St., cor. Millard Ave., CHICAGO, ILL.

Dr. J. V. Grahek ZDRAVNIK. Uradne ure so: 10:00 zjutraj do 2:30 popoldne. 648 E. Ohio Street. Telefon Cedar 2388. N. E. PITTSBURG, PA.

Priseljevanje iz starega kraja v Ameriko je bilo 1. julija t. l. odprto. Pišite meni, da Vam naredim pravilne in dobre priporočila. Če oseb ne pride povrnem denar. Ne odlašajte da ne bo kvota zopet iscrpana.

MATIJA SKENDER, JAVNI NOTAR za Ameriko to stari kraj. 2227 Butler Street, PITTSBURGH, PA.

Za kuhanje piva doma. Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas, kuhani vedno je najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi štirje odov, vtekinje in raznih loncev, itd. Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje.

Greenleaf, skladatelj in v prodajalno šolskine dame primorane popust pri vsaki naročilu. Pišite po informacije na: FRANK OGLAR, 6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Kadar mislite na stari kraj, mislite na slovensko banko ZAKRAJSEK & ČEŠARK. 70—9th Ave., New York City. Osa pošlje denar v stari kraj potom lastnih direktnih sveč s pošto in zanesljivimi bankami, prodaja parobrodne listke na vse važne prekomorske linije za potovanje v stari kraj in od tam sem, izdelajo letve za dohane nekih iz starega kraja in druge notarske listine. Za nadaljnja pojasnila se obrnite na zgoraj navedeni naslov. Zdravstva točna in solidna.

Frank Heller:

Blagajna velikega vojvode.

Roman.

Is švedščine preložil F. J.—o.

(Dalje.)

Gospod Bekker je takoj ugodel njegovim želji in to v španskem jeziku ter v besedah, ki so se odlikovale z obilico slikovitih kletev, toda žni narednik je pretež vzdignil roko in Bekker je takoj prenehal:

"Le ne preveč besed, senor! Dvestotisoč pezet, to vendar ni nobena cena za Punto Hermoso, to veste vi sami najbolje! Kdo ve, ali bi vam ta grad prodal naš veliki vojvoda za pol milijona? Moj nečak je namreč kuharski pomočnik pri Joaquínu na dvoru. On misli, da vam vojvoda tega gradu ne da za to ceno. Niti za en milijon pezet — je rekel. Saj veste, taki fantalini morajo imeti povsod dolga nesa."

Senor Posada je govoril počasi in povdarjal besedo za besedo. . . pri vsaki besedi je gospod Bekker bolj in bolj bledeel. . . Vraga, kako je zvedel ta prokleti narednik za njegov razgovor z velikim vojvodo? Ali so drugi razumeli smisel njegovih besed? Opažoval jih je nervozno, da bi iz njih obrazov to zvedel. Hvalabog, si je mislil, niso ga razumeli. Ali je govoril nesramni narednik resnico? Ali je res, da obvladujejo one razvaline gori vse mesto? Nemogoče bi to sicer ne bilo, toda na vsak način bi mogel narednik izdati ves načrt. Toda 200.000 pezet, dvesto tisočakov, za to razbojniško bando! In to vse radi njegovega obiska pri velikem vojvodi in Paquenu! Vrag naj vzame vse skupaj, vojvode, Paquena, narednika in njegovega nečaka iz kuhinje! Toda Punto Hermoso — on mora imeti Punto Hermoso na vsak način. . . tu ležijo milijoni, ki samo čakajo, da pride on, gospod Bekker in . . . lepo vtakne v šep. Bodite le lepo mirni, Luis, gospod narednik in vi vsi drugi; te milijone vtakne v šep gospod Bekker. . . pa tudi onih dvestotisoč dobi nazaj, in to celo iz vaših šepov. Sami zanesite se nato, lopovi. Sedaj vam dam

200.000 toda to posejilo bo jako kratkega roka!

Vse te misli, ki so vrvele skozi Bekkerjevo glavo, so trajale komaj pol minute; takoj se je zopet pomiril, pristopil je k mizi, prižgal si ob sveči novo cigaro in nadaljeval. Izjavil je zarotnikom kratko in jedrnato, da se mu zdi smešno žrtvovati 200 tisočakov za državni prevrat v taki državi, kot je velika vojvodina Minorca, (vsi prisotni so nejevoljno zagodrnali), toda ker noče riskirati, da bi se blamirali, se je odločil, da jim da teh 200 tisočakov. Kar se tiče mesečnega razdelitve te svote, to pepušča njim samim, naj uredi to stvar po najboljši volji in vesti (vihar divjega odobravanja je sledil tem besedam). Noče jih tudi motiti pri teh pogajanjih, ko bodo gotovi, naj ga zopet pokličejo. On bo med tem mirno pokadil svojo cigaro zunaj na vrtu patra Ignacija. Še enkrat 200 tisočakov in niti pesete več!

Gospod Bekker, ki je bil mogoče bolj diplomata, nego si je predstavljal sam, je globoko potegnil iz cigare in pustil volkove same, da si podele plen. Sprehajal se je skoraj že dvajset minut v mesečini, ko je prišel Luis, ves rdeč in vpehan in mu sporočil nov predlog — pri ti priliki seveda ni pozabil izjaviti na račun črnoglednega narednika cele tovore pesov: zarotniki zahtevajo 250.000. Videlo se je, da je to novo zahtevo postavil nikdar zadovoljni narednik telesne straže. Gospod Bekker je odbil to zahtevo najodločnejše, slovesno je izjavil, da ne da niti vinarja več. Luis je poslušal njegov odgovor nezadovoljen in skoro potr. Rekel je:

"Senor, ali ste morda pozabili svojo objubo?"

"Kakšno objubo?"

"Da bom jaz vodja vsega podjetja in da bom delil z vami ves dobiček!"

"Ne, ne, prav dobro se spominjam še vsega tega, ali o teh stvarih bomo govorili šele takrat, ko izvršite svojo nalogo. Toda nekaj morate na vsak način svoje ljudi nekoliko brzdati."

"Senor Posada je jako . . . toda spoznali ste ga sami . . ."

"To je res," je odgovoril Bekker; previden kot je bil, se ni hotel zameriti Luisu, ki ga je hotel izrabiti kot protiutež proti črnemu

naredniku, ki se ga je v resnici bal. "Videl sem ga in spoznal. — Toda stvar uredim posebej, sedaj ga rabimo! (Luisu so se svetile oči, ko je čul tako značilno povdarjanje njegovih besed.) Veskrat sem že slišal, dragi Luis, da denar jako rad in hitro mefja svojega gospodarja, takole n. pr. ako je prejšnji gospodar umrl in ni zapustil nikake oporoče. Toda več ko 200 tisočakov ne morem žrtvovati, nemogoče, dragi, izključeno; tako sedaj veste vse, vrnite se in uredite stvar."

Luis je odšel, bil je vesel in zadovoljen; kake četrt ure pozneje so poklicali Bekkerja v kapelo. Takoj na prvi pogled je braf na obrazu vseh svojih znancev, da je morala biti debata o razdelitvi njegovega denarja precej burna. Samo narednik, ki se je ločil od ostale skupine, je bil miren in resen kot malo prej, ko je stavil svoje zahteve. Pater Ignacio se je še vedno tresel razburjenja, a oči grbavega krčmarja so bile rdeče kot oči belega kuneca. Gospod Bekker se pa ni menil dosti za njih zlobne poglede. Iz šepa je potegnil polo papirja in rekel:

"To je pogodba, ki sem jo sestavil. V nji se nahaja vse, kar smo se dogovorili. Preberite to, Luis!"

Luis je vzel polo, ki jo je mu izročil Bekker, dostojanstveno in važno ter jo čital s polnim glasom:

"Mi podpisani smo se prepričali, da ne more biti prej konec neznanega stanja, ki se v njem nahaja naša ljuba domovina Minorca, dokler vlada nad njo sedanji režim. Zato smo prisegli pri vsem, kar nam je na svetu draga in svetega, da ne odnehamo prej, dokler ne vršimo sedanje vlade, da ne damo poprej miru, dokler ne uvelemo nov red in vzpostavimo novo državno obliko."

"Naj pogine tiran s svojimi kreaturami, da more živeti svoboda!"

Imejtelju te pogodbe, ki nam je dal na razpolago potrebna denarna sredstva, ki jih potrebujemo za izpeljavo svojih načrtov (200.000 pezet) obljublamo prepuštili v zalog kot voditelju svojega svobodnjakega pokreta grad "Punto Hermoso".

(Dalje prihodnjaj.)

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

O nesrečni vojaški vzgoji, ali se boljše buržoazni. V Ohridu se je dogodil 11. junija t. l. škandal, o katerem je poročala največ belgrajska "Politika," ostali časopisi pa šele pred nekaj dnevi. V narodni skupščini niso še o njem spregovorili, pač pa so se z njim bavili že različni časopisi. Okoli 9. zvečer omenjenega dne so šli ohridski mladeniči v družbi z uradnikom agrarne reforme. Dimitrije Stojkovićem po glavni ulici. Potihoma so peli in so med petjem naleteli na dva orožnika. Izmed katerih jih je Rajko Karaklajić jer takoj šibati s korobačem. Ker so mladeniči opazili, da je orožnik besen, so se pričeli razhajati, obenem pa so omenili, da se nahaja v njihovi sredi uradnik. Ko je orožnik to slišal, je napadel Stojkovića ter ga bil nekaj časa s korobačem, nato pa s puško. V nočno tišino so naenkrat odmevali obupni kriki na pomoč. Mladeniči, ki so se razleteli, so naleteli na poročnika Jova Markovića, ki je prišel ravno v pravem času, zakaj udarec puškega kopita so podrl Stojkovića, ki ga je prignal orožnik do policijske stražnice, že na tla. Vpričo policijskega uradnika Dušana Funguza, je udaril orožnik še enkrat s korobačem Stojkovića po čelu z besedami: "Tako, sedaj imaš dosti!" Ko je to videl poročnik Marković, je odšel po patroljo, da bi orožnika aretirala, toda orožnik Karaklajić ga je prehitel z besedami: "Počkaj, da vidim, če boš žel po patroljo, ki me bo aretirala!" ter ustrelil poročnika iz neposredne bližine. Orožnik se je nato spustil v beg, vendar pa so ga takoj prijeli, ranjeni poročnik pa je izdihnil v bolnici naslednji dan v največjih mukah.

Kako se godi fantom, ki morajo k vojakom. V Globokem pri Brečah sem govoril z vojakom, kateri je bil vpoklican v tistih nesrečnih dneh minulo zimo ob najhujšem mrazu. Že veliko smo slišali in čitali po delavskih časopisih, koliko vojakov je takrat zbolelo in pomrlo in koliko jih še danes leži po bolnicah. Na drugi strani smo slišali poslance, ministre in druge govornike od SKS, kateri so imeli polna usta hvale, kako se našim fantom dobro godi v Srbiji in da so nezadovoljni sami radi tega, ker so nahujakami, da so veliko zakrivilji tudi železničarji itd. Ker sem vse te laži slišal na svoja ušesa, obenem pa tudi osebno govoril z vojakom, ki je prišel iz bolnice, se čutim dolžan povedati to le javnosti. Vojak je pripovedoval svoje doživljanje tako le: Ko smo dospeli v Kragujevac, nismo dobili ne obleke, ne obuvala, hrane pa samo toliko, da nismo pomrli lakote. Stanovali smo v starem hlevu skozi celih štirinajst dni. Ležali smo na golih tleh v najhujšem mrazu brez peči seveda, v svoji obleki. Oboleli smo skoro vsi, kolikor nas je v tem hlevu stanovalo. Po preteku štirinajstih dni smo prišli v bolnico, tam smo dobili za hrano na vodi kuhano koprivam podobno zelenjavo enkrat na dan. Za posteljo smo dobili staro, zdrobljeno slamo polno uši in bolh. Čemu toliko trpljenja?

Kaj bo sedaj z narodnimi socialisti? Jadranska banka je kupila od Peska "Jugoslavijo" s tiskarno vred. "Jugoslavija" je prešla tako v bankirske kroge (ali sedaj še ni bila?) in radovedni smo, kako se bo odzval obnašala. Ali bo skušala še naprej zastopati "narodne" in vsaj malo tudi "socialne" težnje, ali bo kar odkrito stopila v krog buržoaznih listov. Z ozirom na politično moralo pričakujemo, da zavzame popolnoma kapitalistično smer, ker banka druge danes ne more in ne sme podpirati, če noče delati proti sebi. S tem bo tudi najuspešnejše delala za svoj cilj — ubiti "Jutro".

Ali si mislijo narodni socialisti ustanoviti nov dnevnik, ne vemo. Vsekakor pa bi bilo značilno za narodni socializem, če bi ne. Znak propada. Da, da, kaj vse danes še denar stori! Žalostno je, če stoji politična stranka na ramah samo poideina!

Narodna skupščina. — 7. julija. Nadaljevanje proračunske debate. Velik vtis je napravil govor Hrvata dr. Trumbića. Govoril je 2 uri. Podal je sliko, kako je bilo mišljeno naše narodno ujedinjenje. (Ne smemo pozabiti, da je dr. Trumbić kumoval pri rojstvu naše države!) Dočim so Hrvati opirali svoje cilje na kulturno ujedinjenje vseh Jugoslovancev, torej Srbov, Hrvatov, Slovencev in Bolgarov ter na politično ujedinjenje Slovencev, Srbov in Hrvatov, se je izkazalo, da je pri Srbih misel ujedinjenjski bolj enostranska. In sicer srbsko-pravoslavna. Priznal je, da je Srbov največ, a izjavil je, da se vkljub temu Hrvati ne morejo ukloniti srbski nadoblasti. Zato ni čudno, če je pri Hrvatih danes jugoslovansko šustovanje potanjeno v ozadje. Ostro je bil režim, ki vlada, korupcije, ki zastuplja vso državno upravo, protestiral proti razveljavljenju komunističnih mandátov in izjavil da odreka taki višji zaupanje ter da bo glasoval proti proračunu. — Popoldne so govorili razni govorniki. Takrat se je zgodil obžalovanj vredn čin: zemljoradnik Vidaković je udaril v lice radikala Ševića, na kar je ta potegnil — revolver, a drugi poslanci so ga zadržali.

Batine, revolver, v skupščini! Tako si Jugoslavija pač ne bo pridobila ugleda. Pravijo, da smo antantina kolonija; ali kažemo, da morebiti nismo v kolonijah, tam kje v Ameriki?

Belgrajskega trgovca Milinkovića bodo tožili po zakonu o zaščiti države, ker je prevzel 300.000 dinarjev, ki mu jih je nakazal komunist Ilija Milkčić, ki je v Rusiji komisar za Jugoslavijo. Trgovec je izjavil, da je bil denar namenjen za vrnitev nekega dolga in ne v komunistične svrhe. Za novi komunistični proces vlada veliko zanimanje, ker je osnovan na samih domnevah.

Na bolgarsko polje so odposlali dva pehotna polka in tri oklopne avtomobile. Kakor poročajo, je ingrede v Makedoniji povzročil predvsem nesrečni belgrajski režim, ki je uprizarjal veledržajniške procese proti stotinam makedonskih kmetov, katere so s pavšalnimi trditvami, da držijo z Bolgari, obsojali na več let ječe oz. jih usmrčali.

Trboveljska premogokopna družba izda za 52 milijonov novih delnic, tako da bo imela odalej nad 100 milijonov akcijskega kapitala. Ta družba dela ogromne dobičke s pomočjo delavskih kuljev, delavcem, ki garajo od zore do mraka, pa pusti komaj dihati.

Grajaka vas pri Gomilakem. — Dr. Korošec je imel pri nas javen shod. "Slovenec" piše sicer o 2000 ljudeh pa no, pustimo mu veselje, dr. Korošec je kmalu za-

čutil po modkleih, da je navzočih tudi precej socialistov, zato se ni upal udariti po socialistih, udaril pa je po samostojnih liberalih. Pa ngovarjal je temu neki Šrihar iz St. Petra. To je razburilo dr. Korošca tako, da je pozval svoje reditelje, da napravijo red. In zgodilo se je. Klerikalni reditelji so napravili red — z nožem; tako bo imela zadnjo besedo sodnija. Res lep nauk učijo ti klerikalci. . . Po njih delih jih boste spoznali, stoji nekje v sv. pismu.

SEVEROVA ZDRAVILA VZDRŽUJEJO ZDRAVJE V DRUŽINAH

Omogoče, nervozne ženske bodo gojovo dobile uspešno odpanec kadar uživajo

SEVERA'S REGULATOR

Tonika za ženske

Prunaga bolečine, popravi neradne funkcije, pomaga naravi okrepeti oslabele ženske organe in jim povrne normalne razmere.

CENA \$1.25

Vprošajte v lekarnah.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

CUNARD
ANCHOR DONALDSON

Direktni in odlični parniki v DUBROVNIK ali RABU, ki se hodi s odjem in glavo hitro

ITALIA Aug. 12.

V 9 DNEH V JUGOSLAVIJO

na treh parnikih, ki plovijo vsak TOREK New York. Vsi potniki tretjega razreda imajo kabine.

MAURETANIA AQUITANIA
BERENGARIA

sveta Cherbourg

Za vsakih listov upravnika najbližjega zastopnika v vašem mestu ali štadlu.

EMIL KISS, bankir,
133 Second Ave.,
NEW YORK, N. Y.

ZASTOPNIŠTVO

Slovensko Banko D. D., Zagreb,
Prva Hrvatska Študentska, Zagreb,
Francosko-Srbska Banka, Beograd,
in njih podružnice v Jugoslaviji

Izplačuje v gotovem AMERIŠKEM dolarju v dinarjih in kronah v staram krajih

FOTOM POSTE IN BRZOJAVNO.

PRODAJAM SIFKANTE ZA VSE LINDJE.

VAM PREŠEKIRIM ROJAKE IN STAREGA KRAJA.

OBAYLIAM VSE BANONE POSTE.

PREJEMAM DENAR NA VLOGE IN PLAČUJEM 4% OBRESEL.

Prilite po cenah.

EMIL KISS, bankir,
133 Second Ave.,
NEW YORK, N. Y.

F. M. Dostojevskij:

BESI

Roman v treh delih.

Preložil Vladimir Levstik.

(Dalje.)

"O, tako rad bi še živel!" je vzkliknil v neznadnem prilivu energije. "Slehera minuta, vsak hip življenja mora biti v blaženost človeku . . . mora, brezpogojno mora! Dolžnost človeka samaga je skrbeti za to; zakon je tak, skrit zakon . . . in vendar je nedvojen. . . O, rad bi še videl Petrušo in vse druge . . . tudi Satova!"

Tu bodi omenjeno, da ni vedel še nihče ničesar o Satovu, ne Darja Pavlova, ne Varvara Petrova, niti ne Salzfisch, ki se je zadnji pripeljal iz mesta.

Stepan Trofimovič se je razburjal vse bolj in bolj, daled preko svojih modí.

"Za sama vsakdanja misel, da biva nekaj neizmerno pravičnejšega in srčnejšega od mene, me prelinja vsega z neizmerno ganjenostjo in slavo — o, kdorkoli sem, karkoli sem storil! Mnogo potrebnije od lastne sreče je človeku vedeti in vsak trenotek verovati, da je nekje popolna, mirna sreča, namenjena vsem in vsemu . . . Ves zakon bitja človekovega je v tem, da se človek vselej klanja pred nečim brezmejno velikim. Ako vzameš ljudem to neizmerno veliko, ne bodo več živel in poginejo obupa. Neizmernost in neskončnost je človeku enako potrebna kakor majhena premičnica, na kateri živi.—Prijetelji moj, vsi, vsi: naj živi Velika Misel! Večna, neizmerna Misel! Vaske-mu človeku, kdorkoli si bodi, je potrebno to, kar pomeni Velika Misel. Še najneumnejši med vsemi mora imeti vsaj nekaj velika Petruša. . . O, kako jih želim spet videti, vse, vse! Oni ne vedo, 'a je tudi vanje vsepljena ista večna Velika Misel!"

Doktor Salzfisch ni bil navzoč pri obedu. Groza ga je popadla, ko je nenadoma stopil v sobo; razgnal je družbo in prepovedal vznemirjati bolnika.

Stepan Trofimovič je umrl tri dni pozneje v popolni nezavesti. Ugasnil je tiho kakor dogorela sveča. Varvara Petrova je dala opraviti mrtvaške obrede na mestu, potem pa je prepeljala truplo ubogega prijatelja v Skvorenšnike. Njegov grob na pokopališču je še pokrit z mramorno ploščo; napis in ograja dobi spomladi.

Odsotnost Varvare Petrovne iz mesta je trajala celih osem dni. Obenem z njo, v isti kočiji, se je pripeljala tudi Sofja Matvejevna, ki ostane menda za zmerom v Skvorenšnikih. Zanimivo je, da je Varvara Petrova, kakor hitro je Stepan Trofimovič izgubil zavest — tedaj še tisto jutro — nemudoma odšla v Sofjo Matvejevno, ki se morala povsem umekniti iz hiše, ter stregla bolniku sama, do kónca; komaj pa je izdihnil dušo, jo je spet poklicala nazaj. Ugovorov Sofje Matvejevne, ki se je v prvem hipu neznanako prestrašila njenega vabila — bolje bi rekel povečja — naj se za smertom naseli v Skvorenšnikih, sploh ni hotela poslušati.

"Nezmislil! Sama pojdem s teboj prodajati evangelije. Zdaj nimam nikogar več na svetu!"

"Saj imate še sina," se je oglasil Salzfisch.

"Nimam sina!" je odrezala Varvara Petrova, kakor bi gledala s preróškimi očmi v bodočnost.

OSMO POGlavJE.

Konec.

Vse storjene grdobije in zločini so se razvedli kaj naglo, dosti hitreje, nego je računal Pjotr Stepanovič. Začelo se je s tem, da se je abudila nesrečna Marja Ignatjevna tisto noč, ko so ji ubili moža, še pred razsvitvom; segla je po njem ter se nepopisno razburila, ko ga ni našla pri sebi. Ž njo je nočevala postržnica, najeta po Arino Prohorovni. Zaman jo je izkušala miriti; in kakor hitro se je majčkeno zdanilo, je hitela naravnost po Arino Prohorovno, prepričavši bolnico, da ona ve, kje je mož in kdaj se vrne. Medtem pa je bila tudi Arina Prohorovna v nemajhnih skrbeh, ker je iz moževih lastnih ust že vedela o nočnem dejanju v Skvorenšnikih. Virginskij se je vrnil domov še ob enajstih svečer; strah ga je bilo gledati in poslušati, kako je lomil roke, metal se v obrazom na posteljo in ponavilj venomer, drgetaje v krčevitem ihtenju: "To ni pravo, ni pravo; ne, to ni pravo!" Konec je bil seveda tak, da je vse povedal Arino Prohorovni, ki je pristopila k njemu — toda le nji edini. Ona ga je pustila v postelji ter mu strogo zabčila: "ako se hoče emeriti, naj tuli v blazino, da ga ne bodo slišali, in da je tepec, ako se mu bo jutri kaj poznalo". Zamislila pa se je vendarle in se takoj začela pripravljati za vsak slučaj: vse nepotrebne papirje, knjige in nemara celo kake proklamacije je poskrila in požgala. Nato je preudarila, da se nji, njeni sestri, teti, študentki in mogoče tudi klapouhemu bratru ni bati ničesar posebnega. Ko je zjutraj strežnica pritekila pnpjno, je šla bres pomiselka k Marji Ignatjevni, zakaj nitičem se ji je poleg vsega drugega strašno mudilo svedetiti, ali je resnica, kar ji je smočil soprog tako zmedenó šepetal in fantaziral o aplošno-koristnem načrtu Pjotra Stepanoviča, da se Kirilov ubije in vzame vse na svojo vest.

Toda k Marji Ignatjevni je prišla prepozno. Ko je Marie odpravila služkinjo in ostala sama, ni več strpela: vstala je s postelje, vrgla nase, kar je zagrabila, gotovo kaj lahkega in nepri-mernega letnemu času, ter šla čez dvorišče h Kirilovu, nadejaje se, da ji on najzanesljiveje pove, kaj je z možem. Lahko si mislimo, kako je učfikovalo na poročnico, kar je tam zagledala. Čudno, da ni prebrala Kirilovljeva predsmrtnega pi-sma, ki je ležalo vsakomur vidno na mizi; menda ga v svojem strahu niti ni opazila. Planila je v svojo čumnato, zgrabila otroka in oddala z njim iz hiše po ulici. Jutro je bilo vlažno, megla je stala nad mestom. Lovč sapo je bečala vse naprej po mrzlem, redkem blatu in začela nazadnje trkati na hišna vrata; v prvi hiši ji ni odprl nihče, pred drugo je čakala predolgo; nestrpno je planila dalje ter začela ropotati pri tretji.

(Dalje prihodnjaj.)

COLUMBIA GRAMOFONE

od \$30.00 — \$250.00.

VELIKA ZALOGA PLOŠČ V VSEH JEZIKIH.

Imam nove zaloge namikih importiranih "Homokord" rekordov.

Brezplačne cenike dobite pri:

VICTOR NAVINSEK,
331 Grove St., Conemaugh, Pa.

ROJAK PAJK JE

V trgovini nad 16 let, na tisoče dolarjev razpošlje blaga po celi Ameriki pa se ni nikdar slišalo da ni vsek dobil poštene blago. Kdor od nas enkrat kupi, še kupi. Pošilja brezplačne cenike po celi Ameriki za ure, stavnina, srebrnina, diamante, prstane, dalje prave glasne Columbia gramofone, slovenske in v vseh drugih jezikih gramofonske plošče, nastave, regalije, kape i. t. d.

On je edini pravi zastopnik v Conemaugh, Pa., za Columbia gramofone in plošče.

En sam poskus in prepričali se bode.

IVAN PAJK, 24 Main St., Conemaugh, Pa.

Ni huššega kakor je revščina v starosti.

Zdaleka lažje je biti brez obilnosti sedaj, nego pogrešati najpotrebnejše v starih dneh.

Ali redno štedite Vaše prihranke? Vložite jih sigurno in plodonosno po 4% pri nas na:

"Special Interest Account"

Uljudno Vas povabljam!

GLAVNO ZASTOPSTVO JADRANSKE BANKE.

Frank Sakser State Bank
82 Cortlandt Street, New York City.